

8. ఉద్యమస్ఫూర్తి

కవిపరిచయం:

- “ఉద్యమస్ఫూర్తి” పాఠ్య భాగ రచయిత సంగెం లక్ష్మీబాయి.
- ఈమె 27.7.1911 న జన్మించారు.
- ఈమె మేడ్చల్ జిల్లాలోని ఘటకేశ్వరం అనే గ్రామంలో జన్మించారు.
- ఈమె హైదరాబాదులో నారాయణగూడ బాలికల ఉన్నత పాఠశాల వార్డెనుగా, తెలుగు పండితురాలుగా పనిచేసింది.
- గాంధీజీ పిలుపుతో ఉప్పుసత్యాగ్రహంలో పాల్గొని జైలుకు వెళ్ళిన ప్రథమ తెలంగాణ మహిళగా 1951 సం11లో తెలంగాణ ప్రాంతంలో వినోబాభావే చేసిన భూదానోద్యమ పాదయాత్రలో పాల్గొనిన ప్రథమ మహిళగా పేరు పొందినది.
- బూర్గుల రామకృష్ణారావు మంత్రివర్గంలో విద్యాశాఖ ఉపమంత్రిగా పనిచేసింది.
- 1957 సం11లో కాంగ్రెసు పార్టీ తరపున లోకసభ సభ్యురాలిగా దేశోన్నతికై శ్రమించినది.

- ఈమె 1979 వ సం॥లో మరణించారు.

ప్రశ్న జవాబులు:

1. స్వాతంత్ర్యం లభించినప్పటికీ, అది సంతోషం కలిగించలేదని సంగం లక్ష్మీబాయి

ఎందుకు భావించారు?

జ. స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలంలో ప్రజలు ప్రతి విషయానికి స్పందించేవారు కానీ నేడు ఆ పరిస్థితులు తారుమారయ్యాయి. ప్రజలలో స్వార్థ చింతన పెరిగిపోయింది. ఎక్కడ ఏ సంఘటన జరిగినా నాకెందుకులే అనే ఉదాసీనత పేరుకుపోయింది. ఆయా సంఘటన వలన తమకు ఏదైనా లాభం చేకూరేటట్లైతేనే స్పందిస్తున్నారు అందుకే ప్రతి విషయాన్ని తమచుట్టు గిరిగీసుకొని దానికి లోబడి ఉంటున్నారు. అంటే తమకూ,తమవారికి మాత్రమే పరిమితమవుతున్నారని అర్థం.

ఒకనాటి సమాజంలో దేశభక్తి,త్యాగం ,కీర్తి కాంక్ష వంటి లక్షణాలు ఉండేవి. నేటి సమాజంలో స్వార్థం,అవినీతి,పదవీ వ్యామోహం,పక్షపాతం,ధనాపేక్ష మొదలైన దుర్గుణాలు ప్రబలిపోయాయి. అందుకే స్వాతంత్ర్యం లభించినప్పటికీ అది సంతోషం కలిగించటం లేదని సంగం లక్ష్మీబాయి గారు భావించారు.

2. గాంధీజీ అనుసరించిన అహింసా మార్గం దేశస్వాతంత్ర్యోద్యమంలో కీలక పాత్ర

పోషించిందని ఎట్లా చెప్పగలుగు?

జ. గాంధీజీ భారతదేశ స్వాతంత్ర్యోద్యమాన్ని అహింసా మార్గం,త్యాగం,శాంతి,సత్యం అనే అస్త్రాలతో నడిపించారు. ఫలితంగా ఉద్యమానికి ఇటు ప్రభుత్వం అటు ప్రజల సానుభూతి కూడా లభించింది. ప్రపంచంలోనే అత్యంత సైనిక శక్తి కలిగిన బ్రిటీష్ ప్రభుత్వాన్ని గంధీ అహింసా మార్గంలో ఎదురుకున్నారు లేకపోతే ఎంతో ప్రాణనష్టం జరిగేది. ఉద్యమానికి ప్రజలు దూరమయ్యేవారు. ఈ పరిణామాలన్నీ గాంధీజీ ముందుగానే ఊహించారని చెప్పవచ్చు. ఎలాగంటే స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో ఎప్పుడు హింస చోటు చేసుకున్నా వెంటనే ఉద్యమాన్ని వాయిదా వేసేవారతను. ఈ విధంగా గాంధీజీ ఎంతో వ్యూహాత్మకంగా అనుసరించిన అహింసా మార్గమే స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో కీలకపాత్ర పోషించినదని చెప్పవచ్చు.

3. బ్రిటీషువారి చేతుల్లోకి మనదేశ పాలన పోవుటకు గల కారణాలు వివరించండి.

- వర్తకం కోసం భారతదేశానికి వచ్చిన బ్రిటీష్ వారు స్వదేశ రాజుల మధ్య తగవులు పెంచారు.
- వారు పోట్లాడుతుంటే ఇరు పక్షాలలో ఒకరి పక్షం చేరి రెండవ రాజును ఓడించేవారు. ఇదే విభజించు-పాలించు (డివిడ్ అండ్ రూల్) అనే సిద్ధాంతం.
- స్వదేశ రాజులకు సహాయం చేస్తామని చెప్పి బ్రిటీష్ వారు ఇంకొన్ని రాజ్యాలను సంపాదించారు.
- సంతానం లేని రాజులు దత్తత తీసుకోరాదనే చట్టంద్వారా బ్రిటీషు వారు మరికొన్ని రాజ్యాలను హస్తగతం చేసుకున్నారు.
- బ్రిటీష్ వారు మరికొన్ని రాజ్యాలను అన్యాయంగా,అక్రమంగా స్వాధీనం చేసుకున్నారు.

ఈ విధంగా స్వదేశరాజుల అనైక్యత కారణంగా వర్తకం కోసం వచ్చిన బ్రిటీష్ పాలకుల చేతుల్లోకి భారతదేశం పోయింది.

4.సంగం లక్ష్మీబాయి రచనాశైలి ఎట్లా ఉన్నది?

జ. సంగం లక్ష్మీబాయి సుప్రసిద్ధ దేశభక్తురాలు. తెలుగు పండితురాలు. ఈమె రచనాశైలి సంస్కృతాంధ్ర పద సమ్మేళనంతో అనుప్రాసలతో అద్భుతంగా ఉంటుంది. ఈమె రచనలో దేశభక్తి, బ్రిటీష్ వారి పై ద్వేషం అడుగడుగునా కనిపిస్తాయి. దేశం కోసం దేశప్రజలు సంతోషంగా ఉరికంబాలెక్కారని ప్రజలదేశభక్తిని ప్రశంసించింది. ఈమె రచనలో మంచి పద బంధాలను ఉపయోగించింది.

“ఉడుకునెత్తురు ప్రవహించేలా”, “వీరావేశంతో జేబేలు కొట్టు”, “బాలుడి మరణం తల్లికి స్వదేశీయులకు రంపపుకోత” వంటి మాటలు వ్రాసింది.

ప్రపంచం మారినా మన భారతీయులు ఇంకా అజ్ఞానంలో ముగ్గుతున్నారని, కరువుకాటకాలు, మారెమ్మల ఊళ్ళ మీదపడి ఉడ్చేసాయని మంచి అనుప్రాసలతో ఈమె రచనసాగింది. బ్రిటీషు వారిని పరాన్నభుక్కులని ఎగతాళి చేసింది.

మనకు స్వాతంత్ర్యం మన హక్కుల సంరక్షణకేకాక బాధ్యతాయుత, కర్తవ్యపాలనకు,ప్రవర్తనకు లభించిందని ఈమె గుర్తు చేసింద్. లక్ష్మీబాయి రచనాశైలి ప్రభావ వంతమైనది,చురుకైనది. పదబంధాలలో,తెలుగునుడికార సొంపులతో అతి సుందరంగా ఉంది.

ప్రకృతి - వికృతి

గౌరవం - గారవం

కథ - కత

జీవితం - జీతం

కర్మశం - కటుకు

సంధులు:

1. మనకెందుకు	-	మనకు	+	ఎందుకు	-	ఉకారసంధి
2. విషాదాంతం	-	విషాద	+	అంతం	-	
సవర్ణదీర్ఘసంధి						
3. మేమంత	-	మేము	+	అంత	-	ఉకారసంధి
4. ఎవరికున్నాయి	-	ఎవరికి	+	ఉన్నాయి	-	ఇకారసంధి
5. విచిత్రమైన	-	విచిత్రము	+	ఐన	-	ఉకారసంధి